

ΠΕΡΙ ΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΟΥΣΙΑΣ
ΣΧΟΛΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΦΩΤΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΚΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

On Being and Essence
Comments of Saint Photios on Aristotelian Teaching

Achillef Gaitana N. Victoria Theodora

DOI: 10.17846/CL.2017.10.1.66-72

Abstract: ACHILLEF GAITANA N. VICTORIA THEODORA. *On Being and Essence Comments of Saint Photios on Aristotelian Teaching.* Relations between Christianity and philosophy for most researchers have always been strained. Many theories argued and continue to contest that Christianity was the one that in its beginning marginalised philosophy. This paper, which is titled «On being and essence. Comments of Saint Photios on Aristotelian teaching.», speaks about the comments of Saint Photios on substance and beings of Aristotle's Categories. The offer of Photios in this project of paramount importance should be considered for the philosophic education and its theological valuation.

Key words: Aristotle, philosophy, translation, Photios, Christianity

Abstrakt: ACHILLEF GAITANA N. VICTORIA THEODORA. *O bytí a podstate. Komentáre svätého Fótia k Aristotelovmu učeníu.* Vzťahy medzi kresťanstvom a filozofiou boli pre väčšinu bádateľov vždy napätými. Viaceré teórie tvrdia a pokračujú v kontroverzii, že kresťanstvo vo svojich počiatkoch marginalizovalo filozofiu. Uvedený príspevok, ktorého názov je „O bytí a podstate. Komentáre svätého Fótia k Aristotelovmu učeníu“, hovorí o komentároch svätého Fótia k podstate a bytiu v Aristotelových Kategóriách. Vklad Fótia v rámci tohto projektu nesmierneho významu by mal byť zväžený aj pre účely jeho teologického zhodnotenia a filozofického vzdelávania.

Klíčovú slová: Aristoteles, filozofia, preklad, Fótios, kresťanstvo

Οι σχέσεις μεταξύ χριστιανισμού και φιλοσοφίας για τους περισσότερους ερευνητές υπήρξαν πάντοτε τεταμένες. Κάποιες θεωρίες υποστήριξαν και υποστηρίζουν πως ο χριστιανισμός ήταν αυτός που κατά την εμφάνισή του περιθωριοποίησε τη φιλοσοφία. Στο παρόν άρθρο που φέρει τον τίτλο «Περί όντος και ουσίας. Τα σχόλια του Ιερού Φωτίου στην αριστοτελική διδασκαλία», θα γίνει λόγος για τα σχόλια του αγίου Φωτίου περί ουσίας και όντων στο έργο του Αριστοτέλους *Κατηγορίες*.

Οι *Κατηγορίες* είναι το έργο που διαβάστηκε, μεταφράστηκε και σχολιάστηκε περισσότερο από κάθε άλλο ως τις ημέρες μας. Η ιστορία της ερμηνείας της πραγματείας αυτής αποτελεί καθρέφτη της ιστορίας της φιλοσοφίας (Kotzia-Panteli 1992, 11).

Η λέξη «κατηγορία», μέσω του «αγορεύω» και «αγορά», ανάγεται θεματολογικά στο «αγείρω», το οποίο συνάπτεται θεματολογικά στο «γέργερα» (πολλά) και «γάργαρα» (άφθονα, πληθώρα). Η κυρίαρχη σημασιολογική αξία είναι «συνάθροιση πολλών πραγμάτων», στην περίπτωση της

«αγοράς», ανθρώπων και προϊόντων και στη περίπτωση της «αγόρευσης», ανθρώπων και λόγων. Το «α» των «αγειρω», «αγορά», «αγορεύω» είναι αθροιστικό, ενώ το «κατά» των «κατηγορώ», «κατηγορία», δεν σημαίνει μόνο «εναντιότητα» αλλά και «συνοδεία» καθώς επίσης και «αμεσότητα».

Η «κατηγορία» είναι τα «πολλά που συνοδεύουν» και αποτελούν το ένα, όπως, επί παραδείγματι, όσα εκφράζουν ποσόν ανάγονται στην κατηγορία της ποσότητας. Η κατηγορία είναι έτσι το «άθροισμα που συνοδεύει αναπόσπαστα» το είναι. Αυτό δε που συνοδεύει συναθροισμένο το είναι, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση είναι το κατηγορούμενο ενός υποκειμένου, δηλαδή ένα πράγμα που αποδίδεται ως ιδιότητα σε ένα άλλο πράγμα. Η κατηγορία ως κατηγορία είναι εξαγγελία μιας ταυτότητας. Η πρωταρχική συνεπώς σημασία του όρου «κατηγορία» είναι «κατηγορούμενο». Οι Αριστοτελικές κατηγορίες είναι στο πνεύμα αυτό τα πρωταρχικά κατηγορούμενα που αποδίδονται στο πρωταρχικό υποκείμενο, στο Είναι. Πρόκειται επομένως για τις διάφορες συνομοταξίες του Είναι ή για τις διάφορες συνομοταξίες κατηγορουμένων που αποδίδονται σε ένα οποιοδήποτε υποκείμενο, και όχι για τις κατηγορίες της νόησης ή της γνώσης ή εν γένει της γλώσσας (Kotzia-Panteli 1992, 222 κ.ε.).

Η σύγχρονη αριστοτελική έρευνα έχει καθιερώσει έναν μονοδιάστατο, ένα δικό της τρόπο για την κατανόηση αυτών των δέκα εισαγωγικών τεχνικών κατηγοριών. Και οι απαρχές τα θεμέλια αυτής της κατανόησης ευκόλως εντοπίζονται από τον αντικειμενικό μελετητή στην παλαιότερη δυτική και σχολαστική ερμηνευτική παράδοση στον Αριστοτέλη.

Το παράδοξο όμως δεν ευρίσκεται σε αυτήν την παλαιοδυτική τροφοδοσία της σύγχρονης περί τον Αριστοτέλη έρευνας. Αυτό ίσα-ίσα, συνιστά φυσική ακολουθία και συνέπεια. Το ανεξήγητο ανευρίσκεται στη σύγχρονη ελληνική έρευνα η οποία (παρεκτός ελαχίστων περιπτώσεων¹) διαβάζει και κατανοεί τον Αριστοτέλη αμέσως και αδιαμεσολάβητα μέσα από τη σύγχρονη δυτική έρευνα και, εμμέσως ή εν μεσολαβήσει, μέσα από την παλαιότερη δυτική σχολαστική παράδοση.

Ο Άγιος Φώτιος στο έργο του «*Τω αυτω Αμφιλόχιω, ζητησαντι σύνοψιν σαφή των δέκα κατηγοριών*» παρουσιάζει, σχολιάζει και ερμηνεύει το έργο του Αριστοτέλους. Ο Μέγας Φώτιος ήταν από τις σημαντικότερες μορφές της ιστορίας της Εκκλησίας κατά την πρώτη χιλιετία (Feidas 2005, 60). Λόγιος, διδάσκαλος, κρατικός λειτουργός, Ιεράρχης, διπλωμάτης, ιεραπόστολος, συγγραφέας εκκλησιαστικός αλλά και γνώστης της “θύραθεν” γραμματείας, που συνέθετε στο πρόσωπό του τις βασικές αρετές του βυζαντινού εκκλησιαστικού άνδρα (Christou 2005, 335).

Από τις ιστορικές πηγές και το πλούσιο συγγραφικό του έργο διαφαίνεται η εξέχουσα προσωπικότητά του, η οποία συνδύαζε τη θεολογική γνώση, τη φιλοσοφική οξύνοια, τη ποιμαντική ευθύνη, την ανθρωπιστική ευαισθησία και την πολιτική εμπειρία (Gioultzis 1974, 15). Συνέδεσε το όνομά του με την οργάνωση της βυζαντινής ιεραποστολής στους Σλάβους (Tarnanidis 1993, 483-492) καθώς και με τη μείζονα κρίση στις σχέσεις μεταξύ της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως με τη Ρώμη (Fougius 1990, 95-98). Επιπλέον αξιοσημείωτη ήταν η “αξιοποίηση του ανεξάντλητου πλούτου τη κλασικής ελληνικής σοφίας” (Feidas 2003, 272) που οδήγησε σε άνθηση των ελληνικών γραμμάτων (Vretta – Paschalidou 1995, 113-136).

Ο Άγιος προσπάθησε μέσω μιας επιστολής στον Αμφιλόχιο να μεταφέρει τα όσα είχε ο ίδιος διαβάσει, σχετικά με τις «*Κατηγορίες*» του Αριστοτέλους. Η πολύ καλή γνώση των «*Κατηγοριών*», που αποδεικνύεται από τη λεπτομερή ανάγνωση της πηγής, τον ώθησε στο να δημιουργήσει μία πολύ σαφή και εμπειριστατωμένη περιλήψη αυτής της πολύ σπουδαίας πραγματείας. Από τη λεπτομερή ανάγνωση του κειμένου φαίνεται ότι ο Άγιος είχε στο νου του, πως το κείμενο που θα συντάξει προορίζεται για άτομο που δεν είναι γνώστης της συγκεκριμένης πραγματείας.

Η όλη δομή του κειμένου και ο τρόπος παρουσίασης των *Κατηγοριών* έχουν διδασκαλική σαφήνεια, πράγμα που λείπει από την κύρια πηγή μας, μιας και όπως εικάζεται από τους

¹ Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιων μελετητών αποτελεί η κα. Κοτζιά-Παντελή Παρασκευή.

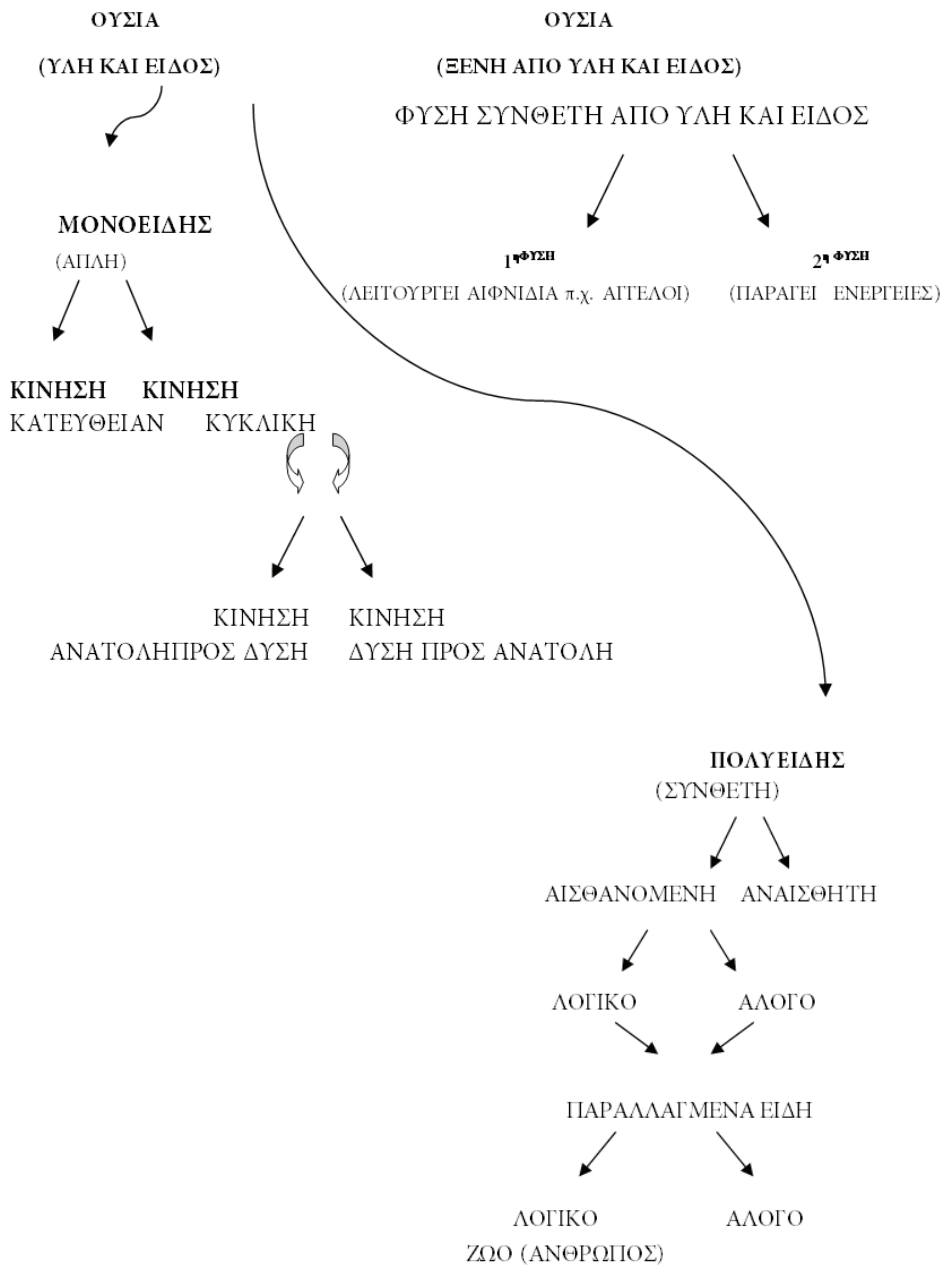
ερευνητές η πραγματεία του Αριστοτέλους αποτελείται από απλές σημειώσεις του ίδιου. Η όλη δομή της επιστολής, όπως θα φάνει και από την παρουσίαση που θα γίνει λίγο κατωτέρω, βοηθά ιδιαίτερα τον αναγνώστη στην ορθότερη κατανόηση της πραγματείας των *Κατηγοριών*. Ο Άγιος παρουσιάζει όσο το δυνατόν πιο απλά και συγχρόνως κατανοητά δίχως παραλήψεις το έργο του μεγάλου σταγειρίτη φιλοσόφου.

Ο ιερός Φώτιος ξεκινά με την κατηγορία της ουσίας. Πριν όμως ο ίδιος μεταφέρει τα όσα μελέτησε από τον Αριστοτέλη κάνει μια μακρά εισαγωγή για το όρο ουσία. Η ουσία λοιπόν δε λέγεται ουσία κατά τη μία και αυτή έννοια κατά τον Άγιο. Είναι η λέξη για εκείνα που λέγονται με πολλούς τρόπους. Γιατί με άλλο τρόπο μπορεί να λεχθεί ουσία, η υπερουσία ουσία που παράγει όντα και με άλλο τρόπο λέγεται ουσία η ύλη και με άλλο τρόπο πάλι το είδος που διαμορφώνει και δίνει είδος στην ύλη (Fotios 769A). Και τα δύο αυτά λέγονται ουσία αλλά κανένα από αυτά δεν είναι πράγμα αυθύπαρκτο.

Ακόμα ουσία λέγεται και η ύπαρξη και η ουσίωση καθενός όντος, που έχει αντίθετό της το μη όν. Επίσης ουσία από τους πολίτες λέγεται η περιουσία και η ύπαρξη κτημάτων και χρημάτων. Ενώ λοιπόν η ουσία μπορεί να ειπωθεί με τόσους τρόπους, καμιά από αυτούς που είπαμε δεν μπορεί να είναι και να ονομαστεί κατηγορία (Fotios 769B). Εκτός όμως από τα παραπάνω ο άγιος τονίζει πως ουσία λέγεται και κάθε τι αυτοσυστατο. Η αυτού του είδους ουσία θα μπορούσε να δεχτεί και το χαρακτηρισμό της κατηγορίας. Από τις ουσίες με τις οποίες ασχολούμαστε τώρα η μία αποτελείται από ύλη και είδος, η άλλη είναι ξένη από ύλη και είδος, έχει όμως τη φύση της σύνθετη ανάλογη από αυτά. Αυτής η μία ενεργεί αμέσως και αιφνίδια όπως η φύση των αγγέλων, έπειτα και ως νους, ενώ η άλλη παράγει τις ενέργειες με κάποια κίνηση, όπως η ψυχή αυτών, αν και είναι διαφορετική η ενέργεια και η ύπαρξη, έχουν το κοινό όμως γνώρισμα να είναι και να λέγονται ασώματα (Fotios 769D).

Από τις ουσίες που αποτελούνται από ύλη και είδος, η μία είναι μονοειδής – απλή ενώ η άλλη είναι πολυειδής και την καλούμε σύνθετη (Fotios 772A). Από τις απλές ουσίες άλλη κινείται κατ'ευθείαν και άλλη κυκλικά και από αυτή άλλη κινείται από την ανατολή προς τη δύση και η άλλη αντίστροφα όπως οι πλανώμενες σφαίρες.

Στη σύνθετη ουσία έχουμε υποδιαίρεσεις σε αισθανόμενη και την αναισθητή. Αισθανόμενη είναι αυτή που έχει στη φύση της να χρησιμοποιεί τις αισθήσεις ενώ αναισθητή είναι αυτή που λειτουργεί δίχως καμιά αίσθηση. Από αυτές η μία δεν έχει μέσα της θρεπτική δύναμη, όπως οι πέτρες, τα ξύλα και τα όμοια, ενώ η άλλη λειτουργεί με την αίσθηση, όπως τα φυτά (Fotios 772B). Αυτή μαζί με τη χρήση των αισθήσεων έλαβε και τη μεταβατική δύναμη και γι' αυτό διαιρείται στο λογικό και στο άλογο, και γεννά σαν γένος που είναι τα παραλλαγμένα είδη, το λογικό ζώο που είναι ο άνθρωπος και το άλογο που δέχεται περισσότερες διαφορές. Αυτή είναι κατά την άποψη του Αγίου και η διαστολή των σημαινόμενων της ουσίας και της διαίρεσης της ως γένος σε είδη (Fotios 772B).

Ο Αριστοτέλης, υποστηρίζει ο ιερός Φώτιος, επειδή προτάσσει τη μερική ουσία στις κατηγορίες υποστηρίζει πως «Ουσία είναι αυτή που λέγεται κυριότατα και πρώτιστα και στο μέγιστο βαθμό, η οποία ούτε για κάποιο υποκείμενο λέγεται ούτε υπάρχει σε κάποιο υποκείμενο» (Fotios 773 A, 2-4). Την καθόλου ουσία που την καλεί και δεύτερη την ορίζει ως εξής: «Δεύτερες ουσίες είναι αυτές στα είδη των οποίων υπάρχουν οι πρώτες λεγόμενες ουσίες, δηλαδή οι ατομικές ουσίες» (Fotios 773 A, 7-10). Γι' αυτό θα πρέπει, κατά τον Αριστοτέλη, πρώτες ουσίες να καλούνται τα

μερικά. Ο Άγιος Φώτιος ωστόσο εδώ επισημαίνει πως δεν θα πρέπει να διαφύγει της προσοχής μας, όπως διέφυγε σχεδόν στους περισσότερους ότι τα «άτομα» που τα λέμε «πρώτες ουσίες» και τα «καθόλου» που τα λέμε «δεύτερες ουσίες», δεν πήραν το όνομα της ουσίας ούτε κατά συνωνυμία ούτε ως προς τον εαυτό τους ούτε ως προς την ουσία, της οποίας αποδώσαμε την έννοια και τη διαίρεσή της.

Αν τώρα ο Αριστοτέλης, όπως κατά λέξη λέει ο Άγιος Φώτιος, κάλεσε καλώς ή κακώς τη μία «πρώτη ουσία» και την άλλη «δεύτερη» το αναλύσαμε σε άλλο σημείο (Fotios 773C). Πρέπει ωστόσο να γνωρίσουμε κάτι άλλο. Ότι υπάρχει ένα άλλο από τα αριθμημένα σημαινόμενα της ουσίας που χρησιμοποιείται πρόχειρα και αυτό είναι το κοντινότερο στα άτομα είδος, σύμφωνα με το οποίο και ο συγκεκριμένος άνθρωπος και ο συγκεκριμένος ίππος είναι της ίδιας ουσίας με την κοινή της ουσίας έννοια, όπως θεωρούνται και ονομάζονται ετερούσιοι (Fotios 773D). Τα γνωρίσματα τώρα που θα μπορούσε να δεχθεί η ουσία, της οποίας αποδώσαμε την έννοια και τη διαίρεσή της και η οποία θα μπορούσε να είναι κατηγορία, είναι τα ακόλουθα:

1. Δεν υπάρχει εν υποκειμένω. Το γνώρισμα αυτό υπάρχει σε όλα τα είδη της ουσίας και όχι μόνο σε αυτό.

2. Δεν υπάρχει τίποτε που να δέχεται το χαρακτηρισμό του εναντίου στην ουσία. Γιατί καμιά ουσία, κατά το ότι είναι ουσία, δεν έχει κάτι αντίθετό της.

3. Δεν επιδέχεται το περισσότερο και το λιγότερο. Γιατί καμιά ουσία δεν είναι περισσότερο ουσία ή λιγότερο.

4. Αν και είναι η αυτή και μία κατά τον αριθμό, κατά την μεταβολή της είναι επιδεκτική των αντιθέτων. Αυτό είναι και το κύριο γνώρισμά της το ότι δεν δέχεται αντιστροφή. Γιατί μόνη και ολόκληρη η ουσία μένοντας ουσία και μεταβαλλόμενη σύμφωνα με τις ποιότητες γίνεται ψυχρή και θερμή, ή δίκαιη και άδικη κ.ο.κ

Εν συνεχεία ο Άγιος λέει πως ο Αριστοτέλης, όταν αναφέρεται στην ουσία προχειρότερα για να μην πει αμελέστερα, προσθέτει και δύο άλλα γνωρίσματα. Ένα είναι το ότι σημαίνει το συγκεκριμένο κάτι που είναι γνώρισμα όχι της ουσίας γενικά, αλλά αυτής που εκείνος ονόμασε πρώτη ουσία και ένα ακόμη αυτό που της αποδίδεται ως κατηγορούμενο κατά συνωνυμία (Fotios 777C). Θα μπορούσε αυτό να είναι γνώρισμα της ουσίας που αυτός την ονόμασε δεύτερη.

Ο Φώτιος συνεχίζει λέγοντας πως με βάση τα όσα λέει ο ίδιος ο Αριστοτέλης θα μπορούσαμε να προσδώσουμε και άλλα γνωρίσματα. Γνώρισμα της μερικής λοιπόν είναι το ότι αυτή λέγεται ότι είναι ουσία περισσότερο από τη γενική, ενώ της γενικής γνώρισμα είναι το ότι αυτή λέγεται ότι είναι ουσία λιγότερο από τη μερική και όχι μόνο από τη μερική, αλλά και από τον ίδιο τον εαυτό της (Fotios 780B). Δηλαδή δεν είναι λιγότερο ουσίες μόνο τα γενικά από τα άτομα, αλλά και τα γένη από τα είδη. Παραδείγματος χάριν το ζώο είναι λιγότερο ουσία από το Σωκράτη, και όχι μόνο από το Σωκράτη, αλλά και από τον άνθρωπο. Γι' αυτό ο Αριστοτέλης έχει την αξίωση, ότι η μερική ουσία είναι περισσότερο ουσία από την καθόλου, επειδή η ατομική ουσία κάνει κατεξοχήν φανερότερο το ζητούμενο από ότι η καθόλου ουσία. Αυτός δηλαδή, που είπε Σωκράτης, έκανε πιο φανερό τον αθηναίο φιλόσοφο, από εκείνον που είπε ότι είναι άνθρωπος ή ζώο (Fotios 780C).

Επίσης και από την καθόλου ουσία, περισσότερο ουσία είναι το είδος από το γένος, πρώτων γιατί το είδος είναι πλησιέστερο της κατεξοχήν ουσίας, δηλαδή της ατομικής παρά το γένος και δεύτερον ότι και αυτός που είπε το είδος περισσότερο δηλώνει το Σωκράτη παρά εκείνος που είπε το γένος (Fotios 781A).

Ο Αριστοτέλης, κατά τον Άγιο, μας αφήνει να νοήσουμε ότι περισσότερο ουσία καλεί αυτήν που είναι πιο εξαγγελτική και ερμηνευτική του ζητούμενου, παρά εκείνη που πράττει αυτό το πράγμα ελλιπέστερα. Οι Αριστοτελικές κατηγορίες είναι τα πρωταρχικά κατηγορούμενα που αποδίδονται στο πρωταρχικό υποκείμενο, στο Είναι. Πρόκειται επομένως για τις διάφορες συνομοταξίες του Είναι ή για τις διάφορες συνομοταξίες κατηγορουμένων που αποδίδονται σε

ένα οποιοδήποτε υποκείμενο, και όχι για τις κατηγορίες της νόησης ή της γνώσης ή εν γένει της γλώσσας.

Το κείμενο του Πατριάρχου Φωτίου (Fotios 760-812), διαπιστώνουμε πως θα μπορούσε να είναι μια από τις πιο ισχυρές αποδείξεις στα χέρια όσων υποστηρίζουν ότι οι Πατέρες της Εκκλησίας υπήρξαν πολύ καλοί γνώστες της θύραθεν σοφίας. Η ροή του λόγου, η δομή και οι παρατηρήσεις που κάνει στο κείμενο του Αριστοτέλους ο Φώτιος όχι μόνο φανερώνουν την πάρα πολύ καλή γνώση της φιλοσοφίας, αλλά και την τρομερή οξυδέρκεια του πνεύματός του.

Ο Φώτιος, διαφοροποιείτε, κριτικάρει και παρεμβαίνει στο έργο του μεγάλου σταγειρίτη φιλοσόφου. Δεν ήταν μόνο σε θέση να μεταφέρει στον Αμφιλόχιο άριστα το έργο του Αριστοτέλους, αλλά από την λεπτομερή ανάγνωση του κειμένου προκύπτει ότι ο Φώτιος ίσως είναι ένας από τους ελάχιστους μελετητές αυτού του μεγάλου φιλοσόφου που αν και έζησε μετά από εκατοντάδες χρόνια από την εποχή του Αριστοτέλους και ήταν υπέρμαχος της χριστιανικής πίστης κατόρθωνε την ίδια στιγμή να αναγινώσκει και να κατανοεί με αξιοζήλευτο πραγματικά τρόπο την αρχαιοελληνική φιλοσοφία. Η προσφορά του Φωτίου στο συγκεκριμένο έργο θα πρέπει να θεωρηθεί υψίστης σημασίας για τη θύραθεν παιδεία και την θεολογική αποτίμησή της.

REFERENCES

- Aristotelis.* (1949) 1966. Κατηγορίαι : Categoriae et Liber de Interpretatione. ed. L.Minio-Palluello, Oxford Classisal Texts. Oxford.
- Feidas, Vlasios.* 2003. Εκκλησιαστική Ιστορία. Από την Εικονομαχία μέχρι τη Μεταρρύθμιση [Ecclesiastical History. From Iconoclasm to Reform]. vol. 2. Athens.
- Feidas, Vlasios.* 2005. «Φώτιος ο Α΄ ο Μέγας» [Fotios the Great]. Papyrous-Larous -Britanica, 60.
- Fotios.* Αμφιλόχια [Amphilochia]. P. G.101, 760-812.
- Fougias, Methodios.* 1990. Έλληνες και Λατίνοι [Greeks and Latins]. Athens.
- Gioultsis, Vasileios.* 1974. Θεολογία και διαπροσωπικά σχέσεις κατά τον Μέγα Φώτιο, [Theology and relations during Fotios], Thessaloniki.
- Christou, Panagiotis.* 2005. Εκκλησιαστική γραμματολογία [Ecclesiastical Literature]. vol. 1. ed. Kiromanos. Thessaloniki.
- Kotzia-Panteli, Paraskevi.* 1992. Ο σκοπός των κατηγοριών του Αριστοτέλη [The aim of Aritotle's Categories]. Thessaloniki.
- Tarnanidis, Ioannis.* 1994. Ο Πατριάρχης Φώτιος και η διάδοση του Χριστιανισμού στους Σλάβους, Μνήμη Αγίων Γρηγορίου του Θεολόγου και Μεγάλου Φωτίου Αρχιεπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως [Patriarch Photios and the spread of Christianity to the Slavs, Memory Saints Gregory the Theologian and Photios the Great Archbishops Kostantinoupoleos]. (Proceedings of the Scientific Symposium, 14-17 October 1993). Thessaloniki.
- Vretta-Paschalidou, Maria.* 1995. Τα περιστατικά συγγραφής της Βιβλιοθήκης του Φωτίου. [Facts authoring Vivliothikis of Fotios] Proceedings IE΄ of the Theological Conference «Megas Fotios». Thessaloniki.

SUMMARY: ON BEING AND ESSENCE COMMENTS OF SAINT PHOTIOS ON ARISTOTELIAN TEACHING. Aristotle is one of the greatest philosophers. His philosophy and practices travelled all over the world and were translated in many languages. In the present paper, we will journey with the spirit of the philosopher of Stagira through the Byzantine times. The Aristotle's Categories is the work that was read, translated and commented more than any other in our days. The history of the interpretation of this treatise is a mirror of the history of philosophy. Saint Photios, in his book entitled «Τω

αυτῷ Ἀμφιλόχιῳ, ζητήσαντι σύνοψιν σαφῆ των δέκα κατηγοριῶν.»), introduced comments and interprets the work of Aristotle. Photios was not only able to convey to Amphilochios perfectly the work of Aristotle. From the analysis of the detailed reading of the text we conclude that Photios is perhaps one of the few scholars of this great philosopher who was able to read and comprehend the ancient Greek philosophy. The offer of Photios in this project of paramount importance should be considered for the philosophic education and its theological valuation.

Achillef Gaitana N. Victoria Theodora
Aristotle University of Thessaloniki
Faculty of Theology
54124 Thessaloniki
Greece
victoriagaitana@hotmail.com